

pa jako dober in poraben orkester Slov. Filharmonije? Ali naj bo samo za gledališko ali gostilniško muziko, sicer pa naj počiva? Orkester skoro nič več ne nastopa v resnejših koncertih samostojno. In vendar je brezdvomno, da mora priti pri naravnem koncertnem in muzikalno-kulturnem razvoju do tega, da bo težišče tudi naših koncertnih proizvajanj prešlo iz zbora na orkester. Za sedaj seve je videti, kakor da brez zbora ni izhoda. Zbor mora biti zraven, pa naj gre za male ali velike stvari. Pa kakšen zbor! »Wer zählt die Völker«!? Še par let, in zbora bo toliko, da za publiko ne bo v nobeni dvorani več prostora, v dvorani bo samo oder, na njem pa osemdeset tisoč sopranov in altov in 70 tisoč moškega zbora, zapeli pa bodo same take pesmice, katerih ne bo nobena čez 8 taktov dolga. Zakaj pri nas ne velja pravilo, da naj bodo sredstva za izvajanje primerna vsebini in dimenzijam proizvajane umetnine? Ravno narobe, čim manjša stvar, tem večji zbor. In tako smo slišali zadnje čase v Ljubljani — poleg Glasbene Matice tudi »Ljubljana« vspešno stremi po danih vzgledih za tem, da postavlja za najmanjše reči kar celo armado zbora na oder —, da je pelo po 150 grl zборе, ki s težavo napolnijo komaj po eno tiskano stran »N. A.«

Vraga, ali smo res tako kosmatih ušes, da jih je potreba posebej briti, predno naj opazimo to vriščečo nerazmernost? Ali je treba že skoro kot novo vero pridigovati tako samo ob sebi umevno stvar, da naj bo število pevskega zbora vsaj primeroma v ravnotežju z umetniško tehtnostjo in z dimenzijami izvajanih stvari?!

Pa ne glede na to estetično disonanco, kako neekonomično je zapravljanje silne množine dela v tako veliko pevsko maso, da se končno porodi miška-zborček, odpet v eni minuti!!

Izredni naporji so potrebni od strani zborovodje, kakor tudi od strani pevskega zbora, predno se taka velika in neokretna — in čim večja, tem neokretnjša — pevska masa izobliči toliko, da lahko dostojno in dosedanjemu ugledu primerno nastopi. Ti z rastočim pevskim zborom rastoči naporji so vzrok, da se koncerti vsako leto porajajo z večjimi bolečinami. In ker se brez zbora še ne dela programov, je posledica vsako leto bolj očitno stagniranje koncertnega življenja. To stagniranje molče trobenta po reformah. V tej smeri, kamor se je sedaj obrnil razvoj, namreč, da je članov pevskega zbora vedno več, koncertov pa vedno manj, ne pridemo naprej. Prepričan sem, da je pri takem 150-glavem pevskem zboru več nego polovica materiala, ki spada še v pevsko šolo, ne pa v zbor, kateri ima nastopiti na koncertnem odru. Za dosego živahnejšega koncertnega življenja, dokler se v njem še polaga važnost na pevske zборе, je po mojih mislih edino sredstvo: **Radikalno** zmanjšati zборе in jih kvalitativno izboljšati. Kdor hoče vstopiti v koncertni zbor ima položiti izpit. S takim pevcem bo lahko, prijetno in hvaležno delo. Ves drug, še surov, neoblikovan material naj gre v pevsko šolo, če ima veselje do petja. Če ga nima, tem manj mu je mesta v koncertnem zboru.

Z majhnim, a dobrim koncertnim zborom bo kaj lahko mogoče živahnejše koncertno delovanje in pomnožitev koncertnih proizvajanj, ki je nujno potrebna.

En koncert ali k večjemu dva na leto, kakor se je to dogajalo zadnja leta, — dvakratno ponovitev enega koncerta ne štejem za tri koncerte — to je na vsezadnje, če je človek še tako prijaznih misli, le malo, zelo malo.

Zadnji čas se je pri koncertih začela nekoliko bolj upoštevati domača literatura, zlasti v »N. A.« reprezentirana. Ampak če bo ostalo pri dosedanjem okornem načinu koncertnega delovanja s 150-glavim zborom, že danes prorokujem, da do sodnjega dne ne bo naša publika sproti slišala niti tega, kar bo najboljšega sproti rodila naša skromna muzikalna literaturica. Iz kake druge literature pa še celo ne bo nikdar slišala ničesar.

(Koncem novembra 1911.)

Anton Lajovic

**Ljubljana.** Burrianov koncert. Dne 15. oktobra l. l. je Ljubljano posetil češki tenorist Burrian. Eden izmed pevcev, ki imajo svetovno ime. Nič mu ni pomagal pri nas njegov umetniški sloves, celo niti različne pikantne afere, ki so tisti čas krožile o njem po listih. Imel je več nego napol prazno dvorano. Moram reči, da me je takoj pri dohodu pogled na to žalostno praznoto spravil v tako slabo voljo, da sem le zelo raztresen poslušal. Iritiralo me je tudi, da so se igrale in pele deloma druge točke, kot jih je naznanjal program, deloma da so se one, kolikor jih je ostalo iz prvotnega programa, pele v vse drugačnem vrstnem redu. Človek, idoč h koncertu v resnici pripravi in vstavi svoje duševno oko na obljubljeni program tako, da ga vsaka izpremenitev zmoti in vznemiri in mu pogled skali, podobno kakor je treba očesu, da se menjajočim razdaljam ali svetlobnim intenzitetam šele polagoma prilagodi, in so mu dotlej vsi predmeti nedoločni, kot v meglo oviti.

Dvorane praznosta in vsled nje mrzlo razpoloženje občinstva sta očitno vplivala na pevca. Ni se pripravil do pravega ognja, in publika je odhajala mešanih čustev, dasi-ravno je pevec med drugim zlasti *Mahlerjevo* karakteristično in rafinirano iznajdeno »Revelge« zapel naravnost dovršeno. Zanimala je tudi *Kienzlova* pesem »Meine Mutter«, pri kateri se mi pa zdi, da ima tekst mnogo več občutja, nego Kienzlova uglasbitev. Kakor je Burrian pel ostali program, obstoječ iz odlomkov iz »Čarostrelca«, »Daliborja« in »Tannhäuserja«, je pa očitno pokazal, da je njegova prava moč le v dramatičnem izrazu. Zlasti lepo je prinesel Daliborja in Tannhäuserja, dočim je z arijo iz Čarostrelca ravnal bolj akademično - mrzlo.

Spremljal je pevca orkester Slov. Filharmonije pod *Talichovim* diskretnim vodstvom. Samostojno je izvajal orkester *Mendelssohnovo* uverturo »Hebridi« z dobrim učinkom, in moj »Adagio«, pri nekoliko preširokem tempu pravo vlečeno potico, na kateri občinstvo po pravici ni imelo okusa. *Anton Lajovic*

**Ljubljana.** Z živahnim veseljem konstatiram nenavadno obilen obisk komornega večera, ki ga je dal Ševčikov Kvartet 12. novembra l. l. v Mestnem domu. Zares čudovito je, kako se številna publika vname samo nad seboj v plamen sijajnega razpoloženja, se sama sebe razrahlja v najplodnejšo in najugodnejšo njivo, ki le sejalka čaka, da sama sebi takoj rodi stoteri sad najradostnejšega vžitka.

V nasprotju z Burianovim večerom se je vršil komorni večer Ševčikovega kvarteta nenavadno animirano. *Lhotski* in tovariši so takoj s prvo točko podali svoje najlepše in najboljše: *Dvořákov* godalni kvartet v h duru (op. 106). »Rožni vrt, poln najslajše glasbe«, ga je imenoval nekdo. Krasota in prelest *Dvořákov* dela je žarela tem lepše ob primeri z Beethovnovim kvartetom (F-dur op. 135) ali kvartetom *Glazunova* (op. 64, a-mol).

Beethoven je, vsaj name, nasproti bogatosti in svežosti *Dvořáka* napravil izvzemši malo mest naravnost dolgočasen vtisk. (Mogoče, da me preveč omamlja harmonična in instrumentalno barvena bogatost *Dvořákov* dela, vendar se mi zdi, da je tudi njegova izrazilna sila nerazmerno večja.)

Del *Rusa Glazunova* ne poznam nič. Ruska glasb. literatura se pri nas žalibog le vse premalo goji. Vendar po slovesu *Glazunova* sodeč, sem res pričakoval mnogo več pristnosti in bolj ruskega profila. Našel sem ga pa kaj malo. Preveč je kultivirana njegova muzika, preveč samo kultura, duhovitost in dovtip. S tem nečem reči, da bi vseh teh reči ne bilo tudi pri *Dvořáku*. Njegova umetnost simfoničnega zapletka, njegova iznajdljivost v instrumentalni barvi je mogoče še dosti večja kot pri *Glazunovu*, in vendar, vse to se izteka pri *Dvořáku* tako naravno, tako nevažno in samo ob sebi umevno, tako prešinjeno z žarom globokega muzikalnega občutja in zanosa, da stojiš pred njegovim delom kakor pred čudežno stvaritvijo narave božje. — Ni se čuditi, da je *Dvořák* v vsej publikii pustil najgloblji vtisk tembolj, ker so ga igrali naravnost z idealno popolnostjo. *Anton Lajovic*